

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Pretul

pentru Sibiu pe 1 anu întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dus la casa cu 1 fl. mai mult pe anu; — trimis cu post în la intrul monarhiei pe 1 anu întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Orice inserate, se platescu pe serie séu linia, cu litera merunte garmondu, la primă publicare câte 7 cr., la adouă și a trei câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurul publicu.

Prenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adrese de a dreptul la Redactiunea Diariului Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 16.

Sibiu, 22/6 Martiu 1878.

Anulu I.

Eventualitatea unui conflictu între Austri'a și Rusi'a

Este prea bine cunoscutu publicului nostru, că nu numai vre-o 70 de diarie magiare, dară și partide unguresci agitara până acum și mai agitădă unele neincetatu în contr'a Rusiei în acelu sensu, că se i se declare resbelu din partea Austriei. Acea agitatiune au ajunsu în momentele de față asia departe, în cătu chiaru press'a armatei începă a se ocupa cu cestiunea, de care trebe se ne pese la toti. Anume diariulu militariu „Wehr-Zeitung“ merge asia departe, că trage paralele foarte interesante între armat'a austro-unguresca și între a Rusiei, din care inchiaie, că între impregiurarile de față armat'a noastră s'ar poté mesurá prea bine cu cea rusésca. Fôra ca se fimu competentu în materia vomu reproduce aici cifrele comunicate de către susu-citatulu diariu militariu împreună cu unele reflexiuni ale sale, la care apoi vomu adauge și pe ale altor'a.

Dupa „Wehr-Zeitung“ armat'a austro-unguresca poté se scôtia contra Rusiei:

40 divisiuni de pedestrimă câte 15,010 fetiori cu 11407 puscii, 473 calareti (oficiri etc.) și 24 tunuri, în sum'a la 40 divisiuni 600,400 fetiori cu 456,280 de puscii, 18.920 calareti și 960 tunuri.

5 divisiuni de cavaleria cu 20,950 calareti și 60 tunuri.

Mai departe la rezervele corpurilor de armata și ale artileriei de reserva 65 baterii cu 520 tunuri.

Asia dară intrég'a potere a armatei permanente, căta poté esí la bataia, stă din 456,280 soldati cu puscii, 39,870 calareti și 1540 de tunuri. Lectorii voru fi observatu marea diferentia în plus între numerulu soldatiloru de 600,400 și numerulu pusciloru în minus. Acésta diferentia vine de acolo, că de o parte nu toti soldatii sunt combatanti, ci multime din ei se afla în alte servitiuri, unde nu pórtă pusca, ér de alt'a, unu numeru considerabile este la artileria, la pioniri și la alte despartieminte, precumu magazine, ambulantie etc. etc.

Pe langa armat'a permanenta este și asia numit'a militia numita în Cislaitania „Landwehr“ cu 80,357 puscii și 4396 calareti, éra în Translaitania numita „honved“ cu 107,360 puscii și 6,759 calareti, cu totulu militia 187,717 puscii și 11,155 calareti.

Asia dară intrég'a potere armata austro-unguresca destinata a opera în lini'a primă și a dou'a este de 643,997 puscii, 51,025 calareti și 1540 tunuri.

Noi trebe se presupunemu, că unu diariu că „Wehr-Zeitung“ comunica numai cifre autentice; atunci inse nu pricepemu bine, pentru ce érá cert'a din lunile trecute asupr'a cifrei de 800,000 rotundu, dicându-se, că monarhi'a nu poté fi fôra combatanti mai pucini.

Despre poterea armata a Rusiei acél'asi diariu scie se ne comunice urmatoriele cifre:

47 divisiuni de pedestrimă, câte 11,880 puscii, prin urmare 558,360 puscii; 8 brigade de venatori câte 3168, în sum'a 25,344 puscii; adeca, pedestrimă rusésca cu puscii în sum'a totale 583,704.

10 divisiuni de cavaleria cu 59 de regimente câte 633 de cai, în sum'a 37,347 combatanti calari regulati, éra neregulati circa 800 sotnii de cazaci, sotni'a câte 150 cai, în sum'a 120,000; adeca sum'a totale de cavaleria regulata și neregulata 137,000.

Artileri'a rusésca are în 50 brigade artileri'a pedéstra 150 baterii; în 8 brigade calareti 19 baterii; în sum'a 169 baterii cu 1352 de tunuri. Mai au și trupele neregulate vre-o 600 de tunuri, aceste inse de sisteme și calibruri diferitôrie. Se mai tienu în evidentia și 50 baterii de mitraillese, cu care inse nu se face vre-o tréba.

Diariulu nostru militariu presupune, că în casu de resbelu cu Rusi'a, monarhi'a noastră s'ar confederá cu Anglia; observa inse, că statulu acést'a nu ar poté se scotia pe uscatu mai multu că 50,000 soldati cu 150 tunuri cu cai și cu materialu, pe care ar trebuí se-i încaree pe flott'a de 90 mii tonne = la enorma greutate de 1 milionu 800 mii cantarie (maji) și se-i transporte peste mare.

Acelasi diariu presupune, că între impregiurarile de față Turci'a s'ar confederá cu Rusia, că inse ea n'ar poté scôte în campu armata mai mare disciplinata, de cătu celu multu 100,000.

Lovirile între armat'a austro-britanica și rusoturcesca aru avea se se intemple chiaru în provinciile turcesci, în care Rusi'a poté se aiba la 320,000 ôste. Anglii aru trebuí se sfarâme fortificatiunile din Dardanele și Bosforu, se între cu flott'a în marea négra și se taie drumulu Rusiloru din acea parte. Trupele austriace aru avé se str-

bata dreptu în Bulgari'a, éra Romani'a, Serbi'a și Montenegro pentru orice casu se fia ocupate de „Landwehr“ și „honved“, pentru că aceste tieri se nu se póta miscá, (seau mai bine, că se aiba și ele cu cine se se bata). În acelasu timpu Austri'a ar' avé se impinga celu pucinu 80,000 infanteria cu cavaleria și artileria în Galiti'a și totu odata se organizeze iute scularéa glóteloru (Landsturm), că nu cumuv'a se fia surprinsa de către alte trupe rusesci. Dară si acestu diariu militariu presupune, că într'unu asemene casu fatale gubernulu va ingrigi, că tóte popórale monarhiei se fia gat'a la sacrificie mari și se ajute actiunea militaria cu totu zelulu patrioticu.

Pre candu citámu tóte acéste cifre de mare interesu din „Wehr-Zeitung“, vine „N. fr. Presse“ cu câtiva articuli, și cu ea alaturea chiaru unele diarie magiare, dela care asteptám mai pucinu, că se ne tórne apa rece peste capu dicându: că diariulu militariu a uitatu, cumcà anume Ungari'a este incungiuurata și strabatuta de popóra slave, pe care Rusi'a va ingrigi, că se le traga în partea sa în tocma că pe cele din Turci'a européna. Ba diariulu „Szabadság“ din Orade stă se jure, că serbii și croatii sunt de multu în pung'a Rusiei, éra despre slavaci dice, că în 10 comitate slavace lucréza pe man'a Rusiei 98 de functionari, 268 popi catholici, 178 popi lutherani, carii toti cu mânilé pline de ruble inroléza barbatesce pentru tiarulu Rusiei, preparandu în modulu acést'a vultórea teribile, în care poporulu magiaru are se'si afle mórtea. Subscrisu: Halász Josef.

Din partea noastră, fôra a da vreunu credimentu la fantasiile panslavistice ale diarielor magiare în sensulu în care descriu ele pe serbi, croati, slavaci, ruteni etc., nu ne potemu mira de ajunsu, că dupa atâtea nebunii comisse în acesti doi ani, spre a terorisa vedí dómne pe slavi, diariele magiare abia acuma incepu se descoperé ceea ce scíá tóta lumea, că dieu în acésta monarchia suat 19 milióne de locuitori slavi curati, decisi a fi și a remané slavi; că majoritatea în armata și militia este slava; că dintre slavi sunt multe mii de oficiari superiori, mare numeru oficiari de statu-majoru și generali; că acelea popóra tienu la unitatea și integritatea monarhiei în cugetu curatu; totu-odata inse ele tienu pe viétia pe mórte la individualitatea loru nationala-politica, la liber'a desvoltare

Foisiór'a „Observatoriului“.

Art'a de a scrie.

Dupa discursulu de receptiune alu lui G. Buffon.

În toti tempii s'au aflatu ómeni, cari au sciutu se comande celorlalti prin forti'a cuvintelor; dară cu tóte acestea numai în secolele luminate s'au scrisu și s'au vorbitu bine. Elocenti'a cea adevérata presupune exercitiulu geniulu și cultur'a spiritulu. Ea difere foarte multu de acea facilitate de a vorbi, ce nu este decât unu talentu, o calitate acordata la toti aceia, ale caroru pasiuni sunt puternice, ale caroru organe sunt flecsibile și a caroru imaginatiune este prompta. Sentimentele acestoru ómeni sunt pline de vivacitate, ei se simtu miscati prin propriile lor sentimente, au calitatea de asi le putea exprima într'unu modu puternicu, și printr-o impresiune curatu mecanica, ei sunt în stare a transmite și celorlalti entusiasmulu și vivacitatea sentimentelor pe care le încérca. În casulu acesta este corpulu care vorbesce corpulu și tóte misicari, tóte semnele concurgu și 'i servescu deopotriva. Ce se cere inse, pentru-că cineva se póta misica multimea și a o rapí cu sine? Ce se cere pentru de a putea impresioná și îndupleca cea mai mare parte a ómenilor? Se cere unu tonu petrunderu și patheticu, gesturi expresive și alese, cuvinte curgátore și sunátore. Pentru acelu micu numeru inse de ómeni cu minte luminata, cu gustu delicatu și sentimente alese, cari nu punu pretiu pe tonu, pe gesturi și pe cuvinte sunátore și seci, se ceru obiecte, idei și judecata sanetósă, pe care se scia ale presenta, a le nuanția și a le ordona. Nu este de ajunsu că cineva se atinga urechile, se ocupe ochii, ci se cere că se impresionedie sufletulu, se atinga ánim'a adresanduse spiritulu.

Stilulu nu este alt-ceva, decât ordinea și misicarea ce o dá cineva ideiloru sale. Candu cineva 'si léga ideile strinsu una de alta și le aduna, atunci stilulu seu devine firmu, nervosu și concisu. Din contra; déca

ideile 'si urmédia incetu și nu se léga una de alta, decât numai prin favorulu cuvintelor, atunci stilulu, ori-cátu aru fi elu de elegantu, va fi difusu, móle și traganatu.

Pentru ce sunt óre creatiunile naturei asia de perfecte? Pentru-că fiacare creatiune a sa este unu întregu, și pentru-că ea lucra dupa unu planu eternu, dela care nu se abate nici-odata. Ea pressara în tacere germeii productiuniloru sale, desemnéda prin unu actu unicu form'a primitiva a tuturoru fiintiloru viatiutóre, o desvelesce și o perfectionédia printr-o misicare continua și într'unu tempu anumitu. Creatiunea ne pune în uimire prin timbrulu divin, ale carui trasuri le pórtă. Spiritulu omenescu nu poté crea nemica, elu nu poté produce decât numai dupa ce va fi fructificatu prin experientia și meditatiune. Cunoscintiele spiritulu sunt germeii productiuniloru sale. Déca inse elu imitédia natur'a în mersulu și în lucrarea sa, déca elu prin meditatiune se înaltia până la adevérurile cele mai sublime, déca elu le reunesce și formédia unu întregu și prin reflexiune o sistema, atunci elu va infintia monumente neperitóre pe fundamente nemisicate.

Nimicu nu este mai contrarie bunului simtiu, decât silinti'a ce 'si o dá cineva, pentru că se exprime lucruri ordinare séu comune, cu o maniera singulara și pompósa; nemicu nu degrada mai multu pe unu scriitoru. Departe de a fi admiratu, elu este compatimtu pentru scumpulu tempu, pe care l'au pierdut facédu combinatiuni noué de silabe, pentru-că se nu dica alta, decât aceea ce dice lumea intréga. Defectulu acesta este alu spiriteloru cultivate inse sterile, care dispunu de cuvinte, nu inse și de idei. Acestia lucra la cuvinte și 'si inchipuescu că au combinatu idei, pentru că au insiratu la frase, și că ar fi curatitu limba, pre candu ei o au coruptu schimbându intielesulu cuvintelor. Acesti scriitori n'au stilu, séu mai bine disu, ei n'au decât numai o umbra de stilu, pentru-că stilulu celu adevératu trebe se fia plinu cu idei și ei nu sciú, decât se desemne cuvinte.

Tonulu nu este altceva, de atu acomodarea stilului

la natur'a subjectului. Tonulu nu 'i este nici-odata permisu se fia fortiatu, elu se nasce în modu firescu chiaru din fondulu obiectulu, și depinde foarte multu dela punctulu generale dela care pornesce scriitoriulu. Candu cineva se înaltia la ideile cele mai generale și candu obiectulu insusi este mare, atunci si tonulu se va înaltia elu insusi la marimea obiectulu, și déca sustienendu'lu la acea înaltime, geniulu contribue indeajunsu pentru de a lumina puternicu tóte obiectele; déca cineva poté adauge frumseti'a coloritulu la energi'a desemnului; déca, în fine, cineva poté representa fiacare idea printr'o imagine via si bine detiermura si poté forma din fiacare cursu de idei unu tablou armoniosu și misicoritu — atunci tonulu nu va fi numai elevatu, dară și sublimu.

Nu mai singuru cartile bine scrise voru trece la posteritate: cantitatea cunoscentiiloru, singularitatea faptelor și chiaru noutatea descoperiloru nu sunt nici-decum garanti sigure pentru nemurire. Candu cartile în care sunt cuprinse nu se ocupa decât de obiecte mici, déca ele sunt scrise fara gustu, fara nobletie și fara geni, voru perí, pentru ca cunoscentiile, faptele și descoperirile se respandescu usioru, se transporta și cauta chiaru a fi espuse de o mana mai abila. Inse aceste lucruri sunt afara de omu; stilulu este omulu insusi. Stilulu nu se poté nici respandi, nici transporta și nici altera. Déca elu va fi elevatu, nobilu, sublimu, atunci si autorulu va fi admiratu în toti tempii, pentru-că numai adevérulu este durabile și eternu. Unu stilu în fapta nu este frumosu, decât numai prin numerulu nefinitu alu adevériloru pe care le espune. J. G. Baritiu.

(Invetiacelelu filosofu). „Maestre“, întrebă unu invetiacelelu pe domnulu seu, „déca sunt într'o chilia doi ómeni, unulu foarte intieptu și unulu foarte prostu, si intieptulu iese afóra, cine remane în chilia?“ — „Se intielege de sine, celu prostu.“ — „Remai dar sanetosu domnule maestru“, dise invetiacelelu și se sterse pe usia.

nationale; apoi in acelasi timpu ele tóte, Boemii cu Moravii si cu Slavacii (carii au aceeași limba), croatii, serbii si slovenii, cumu si rutenii simpatisédia cu slavii din imperiulu turcescu si le dorescu din totu sufletulu perfect'a loru emancipare din robia tiranului. Si cumu rogu-te, potea se uite diarele magiare, cà in ver'a anului trecut, pre candu se vorbia tare de ocuparea Bosniei si a Hertiegovinei, magiarii in Buda-Pesta si pe airea strigá din mii de guri, cà nici unu magiaru nu va descarca o singura pusca asupr'a turciloru, totu pe atunci in senatulu imperiale deputatii sloveni le respunsera scuturatu si indesatu. Nici unu slavu nu va trage cu pusc'a in rosii carii au venitu se scape din sierbitute pe popórale christiane dintre Marea négra, Dunare si Adriatic'a.

Sabiu, 5 Martiu 1878. Firulu telegraficu ne aduse, scirea, ca la 3 crt. s'a incheiatu si subscrisu pacea intre Russi'a si Turci'a. Marele príncepe Nicolae, cu ocasiunea unei reviste a anuciatu soldatiloru subscrierea pazei. Se dice, ca Russi'a a renunsiatu asupra tributulu din Egiptu si Bulgari'a.

In Monarchi'a nóstra nu mai incéta scriile despre mobilisare. In cercurile mai inalte din Vien'a s'au ivitu doue pareri in asta privintia: partida militara cu archiducele Albrecht in frunte, care nu vrea se scie de locu de armare contra Russiei, si partid'a contelui Andrassy, carele, dandu man'a cu d. Tisza, ar dori mobilisarea cu ori-ce pretiu. Divergenti'a acést'a este intempinata cu neincredere din partea Angliei. Eta, ce scrie „Times“: „O astfelu de siovaire nu aréta nici sigurantia nice demnitate. Austri'a se se declare definitivu, atunci atátu Angli'a càtu si Russi'a voru sci, ce au se ascepte. Inainte d'a procede Angli'a in unire cu Austri'a, trebue se i-cunósca bine intentiunile. Siovairea-i actuala este mai periculósá pentru pace de càtu o dechiarare resoluta cu intentiuni de armare.“

In Rom'a s'a celebratu duminec'a trecuta incoronarea papei Leo XIII in capell'a sixtinica si nu in catedral'a St. Petru, pentru ca erá téma de unele demonstratiuni.

Cris'a européna din cestiunea orientala.

Sibiu, 3 Martiu nou, 1878. Asiá se desvólta din ce in ce, din di in di, din óra in óra si in totu momentulu „marea si desastrós'a cestiune orientala;“ ea nu are a se limpedi, necum a se terminá in gremiulu poteriloru beligerante adeca intre Russi'a si Turci'a; nici unu semnu n'a intratu inca, dorere, in aparinti'a constelatiuniloru, care ni-arú poté face se credemu, cà victoriósele avantagie ale Russiei asupr'a Turciei trantite si umilite prin fortun'a armelorú crestine, s'aru margini numai la rezultatele exploatare; dar' cu atátu mai pucine simtóme se ivescu pe orizontulu europénu, d'a ne poté linisci, cà infricosiatulu, resbelu-orientale ce si-a luatú victimele de sute si sute mii de ómeni, in flórea etatii si in poterea cea mai frumósá a vietii lorú, se se marginésca numai la portile Constantinopolei, apoi si mai neprobabilu ni se pare, cà diplomatiloru europeni si mai vertosu colegiulu de trei, Gortschakoff, Bismark si Andrásy, nu le succede a infrená furi'a resbelulu terribilu si a aflá moduri pacifice*).

Cronicele diaristicele celei mai eminente, mai latite, mai bine si mai esactu informate, si anume: din Russi'a: „Novai'a vremja“ si „Ruski-Mir“; din Germani'a: „Allgemeine Augsburger Zeitung“ si „National-Zeitung“; apoi a celor din monarchi'a nóstra si adeca din Vien'a: „Fremden-Blatt“, „N. Fr. Presse“ si „Presse“, isi contradicu versiuniloru ce le respandescu dupa combinarile si informatiunile luate din propriile lorú isvóre. Varietele sciri colportate in lumea mare prin acést'a diaristica, ce se geréza de interpretele factoriloru din cercurile diplomatice, adeca intielegemu oficiósele, suntú atátu de dubióse, misterióse si siovaitorie, încátu celu mai flegmaticu lectoru, câte odata, devine nervosu, si isi pierde pacienti'a si gustulu d'a se delectá in misteriositatea ce o contienu acelea sciri diaristice.

„Resbelu“ astadi, ér mane prospecte, promisiuni de „pace“ suntú problemele, productele si combinatiunile diaristice; apoi omulu i se pune o cétia dinaintea ochiloru, candu cetesce bunaóra pe „oficiosulu“ Fremden-Blatt si afla, cà „tóte se indrépta spre bine, avemu sperantie firme si prospecte sigure de pace“. Ei, dar mane, tonulu suna mai inspaimentatoriu: „mobilisare, spese cu miliónele“, càci orizontulu politicu-europénu ér' s'a invelitu in nori intunecosi, firesce, elu se stramuta cá timpulu, ieri seninu pentru-cà sórele in versatulu zoriloru si-a ivitu radiele; astadi, desu de diminétia, timpu intunecosu, pentru-cà sórele si-a acoperitu radiele luminatórie sub norii, ce prevestescu tempestete, vifore, fulgere, tunete si trasnete.

Si ce póte fi mai naturalu, mai logicu si mai normativu pentru astronomii diaristici, decâtu ceea-ce ne invétia istori'a naturala, astronomi'a, de pe presemnele ei, cari si celu mai de rondu economu le scie ghici din viéti'a practica, cà cumu va fi timpulu dilei, adeca cu alte cuvinte „diu'a de diminétia se vede cumu va fi“. Dar' nici astronomii nu totudeun'a nimerescu cu perspectiv'a sciintieloru naturali, precumu nici ghicitur'a séu prevederea bunulu economu nu prea nimeresce cumu ii aréta planetele ca o se fia anutimpulu, secetosu ori ploiosu!

Intocmai asiá ni se pare si diplomati'a si diaristic'a ei oficiósa in situatiunea, in „cris'a européna“, ce o nascú „cestiunea orientala“ cristalisata prin peraele de sange a sute de mii de ómeni caduti in terribilulu resbelu de 2½ ani, mai antáiu cu crestini din Bosnia si Hertiegovin'a, apoi cu cei din Serbi'a si Muntenegru si in urma cu *aliatii* beligeranti „Romani'a si Russi'a“ in contra barbarulu secularu asiaticu. Pamentulu pe care a decursu cu vehementia infricosiat'a scena a ucideri si macelarei reciproce de ómeni, creati si destinati d'a vietuiú, s'a ingrasiatu cu sangele si cadavrele eroiloru caduti.

Momentanu ne aflamu intr'o situatiune de sciri atátu de pucinu positive, atátu de dubie si chiar confuse, incatu curiositatea ne tiene incordati ca nici candu alta data. Nu potemu aflá nimicu demnu d'a crede.

Unde i-arú si fi posibilu diaristulu conscientiosu a tiené pasu cu art'a diplomatica, cum arú poté, mai cu séma unu diariu de a le nóstre romane, marginitu la aparentia de abia câte de dóue ori pe septemana, se tiena pasu cu diarele cele mari germane din resiedinti'a imperiala si cu celea magiare din capital'a tierii, care aparú si câte de dóue ori pe di, si cari nici ele insesi nu sunt in stare, d'a tiené contu de evenimentele ce se schimba din óra in óra, din minutu in minutu. Ele de unu timpu incóci, demintiescu astadi fara picu de genare ceea-ce au scrisu si sustienutu ieri, ca absolutu positivu din funte siguru! Si candu omulu cetise alalta-ieri in cutare diariu mare si tare latitu, pretinsu de celu mai bine inspiratu si esactu informatu: cà port'a otomana a ajunsu pe dóga incatu e silita a se umili la petiórele Russiei invingátore, e silita a incheiá pacea dictata cu ori-ce pretiu si sacrificie, ca asiá celu putienú se si salveze esistinti'a; cà ea, port'a, trebue se se bucure, déca Russi'a mai voiesce a pactá pe aceste conditiuni, se se bucure, cà despotulu nordicu alu tuturorú Russiloru nu enuncia sentinti'a: „domeniulu osmaniloru a incetatu d'a esiste si guberná in Burop'a“; apoi candu cetesce omulu, cà deslegarea definitiva a cestiunei orientale numai asiá este posibilá, déca mohamedanismulu se va estirpá de pe continentulu europénu si cà acést'a este convictiunea si consentimentulu intregi lumé culte, drepte si liberali, candu tóte aceste se rostescu din graiulu diaristiloru celorú mai versati si prudenti in diplomati'a si politica, óre se mai póta crede lectorulu cetindu mane contrariulu totu in acelasi diariu?! Se uimesce si intréba: ce se créda? Ieri *conflictu* seriosu categoricu între Russia si Romani'a pentru retrocesiunea Besarabiei; adi numai *simulatiune* si manevre pacalitórie!

Fasele prin care se stracurá fatal'a cestiune orientala si funestulu resbelu proruptu pentru aceea, suntú atátu de multe si bizare, incatu numai cronicarii istoriografi le vorú poté tiené in evidintia pentru posteritate; dar noi ne-amú adoperatu a le reasumá sub acést'a rubrica si dupa unulu dintre cei mai competinti si eruditi diaristi germani, care tóte le depinge in modulu celu mai fidelu si autenticu si cu celu mai viu studiu.

Dreptulu de reuniune.

In tierile libere dotate de càtra natiunea respectiva cu constitutiune sanetosa si cu legi intielepte, dreptulu de reuniune este unulu din cele fundamentali trecute in constitutiune. La noi in acestu punctu inca nici pana in diu'a de astadi nu scie nimeni, de ce se se tiena. Unii jurisconsulti vorú a scéi cà in constitutiunea Ungariei si in a Transilvaniei nu se afla nici o urma, prin care sar margini dreptulu naturale alu ómeniloru de a se aduná la unu locu si a se consultá între sine despre afacerile comune si publice. Alti éra se provóca la decrete si ordinatiuni esite in diverse epoce si mai alesu in periodulu absolutismulu. La acestea inse replica legistii tieriei, cà fermane de acele nu potú se oblige pe locuitorii liberi ai unei tieri libere, si au dreptate intru acesta. Sub absolutismu de ex. erá interdisu chiar familie-

loru de a'si petrece între sine-si in laintrulu locuintieloru proprii ser'a dupa 10 óre, si ne aducemu aminte fórté bine de unu casu, unde erá invitati la cina intr'o familia presiedintele si unu altu membru alu tribunalulu imperatescu. Cin'a tienuse pana la 10 óre; damele se pusera la piano si barbatii la conversatiune. Dintr'odata intra gendarmulu si cere se i-se presente parintele familiei. Ce poftesci? Este porunca se stingeti luminarele, cà au batutu 10.

Amu potea se numerámu esemple cá aceste cu sutele din timpulu austriaciloru; dara pentru ce? candu avemu altele multu mai recente, in tocma de natur'a celorú absolutistice. Unu protopopu vine in ver'a anului 1876 la Alb'a Iulia, cà dupa esamenu se ie pe nepota-sa dela scóla. Din intemplare convine acolo cu alti vre-o trei cunoscuti, cu carii conversedia 2—3 patrarie de óra si apoi se duce. Denuntiantele este acilea, elu si-face detori'a si cercetarea urmédia. 4—5 familie romanesce se aduna la lasat'a postulu cá se si petréca in acea séra. Spionulu afla, cercetarea curge póte si pana in diua de astadi. Se facu nunte tieranesce cu datine si ceremonii usitate de mii de ani, dar' poronc'a prefectulu Boér este, cà gendarmii se sparga ori-ce adunare la asia numitele ospetie. Se forméza societati de lectura la romani cá si la alte popóra; dara cele romanesce sunt puse sub cea mai apriga priveghiare, unele calcate politienesce, cà cea din Oradea, cà cea din Ghierla si cea din Blasiu, ér altele inchise. In timpulu absolutismulu celui de antaiu, pre candu la Brasiovu se lucrá pentru infientiarea gimnasiulu, 5 seau 6 barbatii, cari luasera asupr'a lorú tota grigea, nu cutezá se se adune regulatu la acelu-asi locu spre a se consulta si a prepará actele necesarie, ci se aduná candu la unulu candu la altulu ser'a, sub pretectu cà sunt chiamati la cina. Curatu asia ni se intempla si in diua de astadi in unele parti ale tieriei, déca nu si mai reu.

Dar o se ne dica cineva, ca aceste mesuri absolutistice si terroristice se iau numai in Transilvania pe temeulu legei dietale care a decretatu ministriloru mana libera preste Transilvania, adeca potestate discretiunaria, cu care se tracteze pe locuitorii tieriei ori cumu vorú afla ci cu cale. Cunoscemu fórté bine ceea màna libera si i sentimú amaru greutatea ei de plumbu; observámu inse totu odata, ca ea celu pucinu pana acumu n'a apasatu nici de cumu in modu egale, ci pre candu un'a parte a populatiunei a potutu se arunce cu bard'a in luna, se tiena mii de adunári de ori-ce natura si anume asia numite meetinguri politice, celei lalalte partii pe alocuria nu i se permitea nici macaru a'si petrece la nunti.

Se pare inse cà totu este una Nemese care nu dórme nici-odata. Dupa ne mai auditele excesse comisse prin adunările improvizate de mii de ómeni in capital'a Ungariei, in fosta capitala a Transilvaniei, in Oradea, Casiovi'a si alte multe cetáti, in fine dupa-ce sparsera si ferestrelle ministrulu Colomanu Tisza si-lu luara pe fuga, acesta ne mai potédu asteptá votarea unui proiectu de lege, care se dice cà sar' aflá între actele dietei, improvisá elu insusi unu regulamentu pentru reuniuni si adunári de o rigóre, care ar' fi facutu onóre chiar si generaliloru Welden et Kempen de terribila memoria din cei de antaiu ani ai absolutismulu. Pecatu cà diarele magiare si-au pregetatu a publica acelu regulamentu seau instructiune in form'a s'a autentica, ci l'au reprodu su numai in estrasse. Noi aici ne folosim de tectulu aflatu in „Szabadság“ Nr. 26.

Punctele decretulu ministeriale regulatoriu de adunári suntú:

1. Concessiune pentru tienerea de adunári se dá numai deca tienerea lorú va fi anuciata la autoritati 3 dile inainte de realisarea cutarei adunári.

2. Permissiunea de a se tiené adunare de poporu trebue se o céra 6—10 locuitori cu védia si autoritate, despre alu caroru caracteru si lealitate autoritatile politice se fia convinse asia, in càtu ele, pe langa garanti'a lorú se potá dá permissiunea, déca vorú afla cu cale.

3. Acei garanti se se lege in scrisu, cà vorú respunde nu numai pentru stricatiunile ce s'ar' intemplá se se faca in decursulu adunarii, ci si pentru acele daune si excesse, pe care le-arú comite poporulu dupa inchiderea adunarii.

4. Ministeriulu de interne se fia incunosciatiu pe cale telegrafica despre tote adunările càte s'aru cere, cumu si despre numele oratoriloru, carii se vorú fi insinuat.

Se adauge cà acestu regulamentu nu va fi aplicatu la adunările electorali pentru deputati la dieta.

*) Vedi scira de mai susu.

Noi nu ne miram de aceste mesuri reactio-
nare; ele 'si afla explicatiunea lor in acele ex-
cesse, prin care la rassa magiara libertatea se
prefacuse in licenti'a si libertinagiulu celu mai des-
frenatu, carui asemenea in alte staturi s'au vediatu
numai atunci, candu hidr'a, cu siette capete numita
anarchia restorna cu fundulu in susu tota ordinea
lucrurilor omenesci. Ceea ce ne-a suparatu pe
noi si ne va face totu de-aun'a se reclamamu
dreptate, a fostu marea diversitate a mesurilor,
dupa care s'au impartitu usulu libertatii rationale.

Romania.

Despre Predarea Vidinului si Belgragicului cetimu
in „Monitoriu“:

In urm'a incheierii armistiului, armat'a romana,
care asedia Vidinulu si Belgragiculu, a ocupatu aceste
cetati.

Predarea lor a fostu precedata de urmatorea
conventiune:

Intre Escelenti'a Sea Izzet-pasia, comandantulu
cetatei Vidin, si Escelenti'a Sea generalulu Manu, lu-
crandu in numele Escelentiei Sale maiorului generalu
alu armatei romane, s'a convenitu urmatorele:

I. Diu'a evacuarei de catre trupele imperiale oto-
mane este fixata pe mane 12/24 ale curintei, la amedia.
Unu singuru batalionu din aceste trupe va remanea
in calitate de sentinela pana la intrarea trupelor romane.

II. Trupele imperiale se voru opri la Vibol si
Nazir-Mahala pana ce, prin midilocirea autoritatilor
romane, se va ingriji transportulu provisiunilor diseloru
trupe.

III. Trupele romane voru intra in Vidin mane,
12/24 ale curintei, la 3 ore sera.

IV. Autoritatile militare otomane se indatoreza a
desemna oficiarilor armatei romane, cari se voru pre-
senta la orele 4 de dimineti, locurile ce suntu a se
ocupa de catre sentinela, locuintele si celelalte.

V. Onorurile militare se voru da reciproc, statulu-
maioru romanu va primi deflarea trupelor imperiale
la esirea lor din fortaretia, si vice-versa statulu-
maioru otomanu va primi deflarea trupelor romane la
intrarea lor in cetate.

VI. Autoritatea civila otomana va primi trupele
romane la intrarea lor in Vidin, spre a asigura acestoru
trupe o primire cordiala si a inlatura veri-ce neo-
randuela.

VII. Autoritatea civila va pune la dispositiunea
trupelor romane locuintele de cari ea va putea dispune
pentru instalarea lor si le va inlesni midilocalele de sub-
sistentia si de comunicatie.

VIII. Evacuarea fortaretiei Belgragicu se va face
in acelasi modu ca aceea a Vidinului, adica trupele
otomane, formandu garnisona acestei cetati, voru efectua
predarea ei imediatu trupelor romane, urmandu inse
a remanea in orasiulu Belgragicu pana la trecerea tru-
peloru din Vidin pentru a se impreuna aci.

IX. Comisiunea militara otomana insarcinata de a
efectua predarea cu inventariu a armelor, munitiunilor
si alte, ce urmaza a lasa in depositu la Vidin, va fi
oficialu presentata la marea cartieru romanu de catre
Escelentia sea Izzet-pasia.

X. Trupele imperiale otomane, ce voru cantona
in cartierile de la Vibol si Nazir pana la plecarea
loru definitiva, voru putea face aprovizionarile necesare
din Vidin, pentru a nu atinge provisiunile lor de
drumu.

XI. Familiile militarilor ce insotiescu trupele
imperiale otomane, cari voru porni cu o noapte mai
inainte de plecarea trupelor din etapele dela Vibol si
Nazir, nu voru fi intru nimicu superate in trecerea
loru. Catu despre familiile militarilor cari voru remanea
la Vidin, spre a ascepta deschiderea liberei navigatiuni
a Dunarei, li se voru acorda de catre autoritatile mili-
tare romane toate inlesnirile pentru a reintra in caminele
loru. Totu asemenea se va urma si cu familiile refu-
giatiloru.

XII. Autoritatea militara romana se insarcineza a
remite trupelor imperiale o scrisore deschisa dreptu
titlu pe langa autoritatile militare serbe, cu scopu de a
asigura acestoru trupe libera trecere printre liniile serbe,
conform itinerarului fixatu prin articolulu 5 din proto-
colulu de armistiuiu.

Facutu in duplu pentru unulu si acelasiu scopu.
Izzet.

Pentru generalu Manu, siefulu statului-maioru
generalu alu armatei romane.

Colonelu Falcoianu.

Duminea, 12 ale curentei, la orele 3 1/2, dupa
amedii, armat'a romana a facutu intrarea ei in ultim'a
cetate depe malulu dreptu alu Dunarei, care mai re-
masese in stapanirea turcesca. Trupele nostre se com-
puneu din toate regimentele aflate in Bulgaria, de cate
2 baterii de fie-care regimentu de artilerie si de 3 es-
cadronu de calarasi. Ele au fostu primite la intrarea
loru in Vidin cu onorurile militare stabilite prin con-
ventiunea de predare de catre autoritatile militare tur-
cesci si de intrég'a populatiune a Vidinului. Soldatii
nostri avu o infatisare martiala si placuta.

Dupa intrarea trupelor, 6 bataliune au fostu
lasate ca garnisona in Vidin, era cele-alte s'au intorsu
in cantonamentele lor imprejurulu cetatei. D. generalu
Manu a primitu dupa acesta autoritatile civile ale ora-
siului si apoi, insotitu de totu statulu-maioru, a mersu
la catedral'a bulgara, unde a fostu intempnatu de cleru
in odajdi cu Crucea si Evangeli'a. Aci s'a pomenitu
numele Mariei Sele Domnitorului. Dupa saversirea
Te-Deumului, o deputatiune de notabili Bulgari a venitu
spre a exprima generalulu Manu vi'a recunoscintia pentru
natiunea romana si pentru vitez'a ei armata.

Ser'a, Ferikul (generalulu de divizie) Izzet-pasia a
poflitu pe generalulu Manu, cu intregulu statu-maioru
romanu, se prandiesca la densulu. Quartirulu generalu
romanu s'a stabilitu in Vidin si din acea di acesta in-
semnata cetate dunarena se afla in stapanirea ostiriloru
romane.

In urm'a faptului acestui-a Domnitorulu a datu
urmatoriulu:

Inaltu ordinu de dipe armata.

Ostasi!

Cu memorabil'a cadere a Plevnei, unde ati avutu
parte atatu de insemnata, nu se puse capetu ostene-
liloru vostre, eroismulu si devotamentulu vostru. Chiar
dupa caderea Rahovei, cetati otomane importante de
pe marginea Dunarei, din cari inamiculu pornise lovirele
lui asupra nostra, se mai aflau inca in stapanirea lui.
Acesta trufasie metereze trebuiau se intre in manele
nostre pentru a nu ne mai teme de reulu lor.

In fine Vidinulu, acea insemnata pietia de arme
de unde Gaziul Osman se napustise cu vitez'a lui oste
spre a opri mersulu chrestinatatiei, Vidinulu, ca unu
desfidu si o amenintiare, sta inca in picioru.

Amu datu deru ordinu divisiunii a 4-a de a trece
Dunarea si a fi gata a respinge ori-ce incercare de
atacu dirigeatu in contra teritoriulu nostru din Silistra
si Turtucaia, eru divisiunile 1, 2 si a 3-a, supt comanda
generalulu Haralambie, se indreptara spre Vidin pentru
a impresura si ataca acesta cetate. Trupele din Cala-
fatu, care in timpu de mai bine de 9 luni au contienutu
cu atata energie acesta fortaretia, bombardandu-o si
reducendu-o la neputintia, au sustienutu cu vigore ope-
ratiunile ostiloru nostre de pe malulu dreptu.

Ostasi!

Spre a ajunge aceste noi obiective ale ope-
ratiunilor vostre, voi ati esecutatu cu iutiela si sprintenie
marsurile cele mai grele pe viforosele vremi si pe
asprele geruri ale unei strasnice ierni, deru totu-odata
ati doveditu ca in ostasiulu romanu de astadi, ca la
stramosi, barbatia este imparechiata cu rabdarea nevoi-
loru, vertosia trupulu cu taria animei. Noue lupte,
noe si stralucite fapte ve asteptau pe aceste campii de
vitejia ele se numescu in anelele nostre militare cu
neperitoare nume: Tataradjik, Inova, Smirdan.

Cu sufletulu induiosiatu de gloria vostra, la care
de asta data eramu silitu de trebile si grijile Terei a
privi de departe, Eu amu urmaritu voinesciii vostri
pasi. Deru voi sciati ca anima Mea era mandra si
liniscita, ca-ci Domnulu vostru fusese cu voi la Plevna,
si vediuise cine sunteti si ce puteti.

Nevoile grele, sangerosele jertfe ce ati trebuitu
se mai ingaduiti pentru Patria au fostu respaltite cu
fal'a ce ati avutu de a intra cu onore ostasiesca in
cetatea ce ati impresuratu cu vitejia. Vulturulu roma-
nescu, care 'si a desfasiuratu aripele la Grivitia, isi
odihnesce acumu sborul pe feciorelnicile ziduri ale
Vidinului. Tier'a, impreuna cu Mine, ve multiamesce,
si in viitoru, ca in trecutulu, dupa credinti'a in D-dieu,
in voi, Ostasi! credinti'a 'si pune.

Datu in Bucuresci, in 15 Febr. 1878.

CAROL.

Interviu cu unu diplomatu rusu.

Unu corresp. din Adrianopolu alu diuariulu
„Köln. Ztg.“ a avutu o convorbire cu unu diplo-
matu rusescu din care estragemu urmatorele:

Imi vei permite — observu diplomatulu — ca
conditiunile nostre de pace antaiu nu sunt nici prea
aspre nici prea domole, si a dou'a, ca de locu nu
esu din cadrulu scopulu, ce si-a propusu Russi'a
la inceputulu resbelulu. Dorimu imbunatatirea sortii
crestiniloru pe bas'a programulu de Conferintia.
Protocolulu de la 31 Ianuariu dovedesce, ca nu
amu trecutulu preste acestu programu. Ca pretindemu
astadi o desdaunare de resbelu este tocma o urmare
a resbelulu, pe care Port'a, impreuna cu despagu-
birea, le-ar fi potutu incungiuira, deca ar fi voit.
Ca ceremu, si ca trebue se ceremu despagubirea
acesta in cesiune territoriala este o urmare natu-
rala a nefericitelor referintie financiari din impe-
riulu turcescu. A priori inse noi n'amu nesuitu
dupa crescamine territoriali, nici nu tindemu
astadi. Din contra: totu russulu, care dorese
binele patriei sale, se lapeda cu mani cu petiore
de unu astfelu de daru danaidicu. In tier'a nostra
avemu tienuturi estinse, in floritoare, cari nu sunt
locuite de sufletu de omu, si eu credu, ca intre
fruntariile nostre amu poté primi cu incredere inca
de doue ori atati'a locuitori, for'a avé frica, ca
numerulu nostru s'ar imulti prea tare. Ceea-ce
impiedeca miscarea nostra si ceea-ce ne-a datu
numele de colossu cu petiore de lutu este tocmai
estensiunea cea forte mare a imperiulu nostru.
Deca acumu pretindemu o despagubire territoriala,
este singuru unu „mersu spre reu.“

Si Constantinopolulu? intrebai eu.

Ast'a ar fi altu-ceva. Asiu minti, deca n'asiu
marturisi, ca cucerirea lui nu ar fi realizarea unui
idealu placutu alu Russulu. Dar acest'a pentru
noi e numai unu visu, la care cugetamu numai in
serbatori, in dile de lucru, nu. Inse cu deosebire
in resbelulu actualu cucerirea Constantinopolulu a
fostu eschisa totalu de la inceputu. Domnia-ta ai
vediatu ca ne-amu opritu inaintea Constantinopolulu,
cu toate acestea trebuiamu se jintendemu numai man'a
si ne cadea in bracia cá unu meru coptu de pe

pomu. Pentru ca cine ne-ar fi impiedecatu? Numai
Angli'a. Dar noi ne aflamu in departare numai
de optu ore si, pana-ce in Downing Street devenia
cugetulu hotarire, eramu deja la Bosporu.

Austri'a! disei atunci.

Nici-odata! Dta uiti de alianti'a celoru trei
imperati. In acest'a se facura stipulatiuni pentru
tote casurile possibile. Austri'a n'a remonstratu
nici-odata contr'a operatiuniloru nostre, pentru ca
de la inceputu n'a avutu nici o cauza pentru asia
ceva. Ce vei fi auditu in Constantinopolu despre
acesta, este falsu. Se concedemu totusi ca austriacii
ar fi capetatu pofit'a a ne face dificultati, apoi,
pusetiunea nostra, era cu multu mai favorabila, de
catu ca ei se pota cugeta la ore-care succesu.
Se nu se uite, ca Romanii s'au lup-
tatu vitejesce, si ca astadi nu mai sunt
natiunea despretiuta din resbelulu de
Crime'a. Austri'a, intrandu in Romania, nu ar
fi scapatu asia usioru, ca in Augustu 1854. Noi
insine amu fostu uimiti de artileria roma-
mana, a carei descarcaturi insuflau
mare respectu turciloru, cumu si de cava-
lari'a ei excellenta. De Serbii inca se pote
dice mai asemenea. Austri'a n'a cugetatu nici-candu
la lucruri de acelea, fiindu convinsa, ca Russi'a se
va opri acolo, unde trebui se se oprisca, dupa
cumu promisese.

Dar Austro-Ungari'a n'a fostu ore libera se
traga provinciile slave in partea sa, se iee portulu
de la Salonichi, si in modulu acest'a se se scape
de nisce vecini molestatori?

Noi nu pretindemu ceva mai bunu! observu di-
plomatulu. Dar, pre cumu vedi, nu a voit. Pro-
babilu ca a sciutu, ca aceste sunt numai farimaturi,
ce nu se potu assimila, probabilu, de alta parte,
ca s'a temutu asi arunca pondulu principalu in
elementulu slavenu. Ca-ci, ce s'ar alege atunci cu
Austro-Ungari'a? Fi inse convinsu, ca noi cu
Austri'a nu diferimu de locu asupra scopuriloru
resbelulu.

Processulu dlui Tieranu.

Sub titlulu: Dacia moderna, cetimu in „P. Ll.“:
„Tier'a romana seu Dacia moderna“ este titlu a unei
charte geografice aparute in Bucuresci la librariulu
Zamfirolu in anulu 1876. Anulu trecutulu, in maiu, se
confiscase la d. I. Tieranu, comerciantu in Oraviti'a,
10 exemplare, din acesta fiindu ca pe ea frun-
tariile Daciei se intindu pana la Tiss'a. Mara-
muresiulu, Crisian'a, Temisior'a figureza aici,
ca noue provincie dace, si d. Patay s'ar mira forte
aflandu-si „Debretnulu“ iubitulu pe teritoriulu Daciei,
incungiuirate cu o linia colorata venetu-galbinu-rosiu, in
apropiere pacinica de „Urbea mare.“ Dlu Tieranu
se pusese de atunci la inchisore preventiva si astadi
(28 februaru) fu acusatulu inaintea tribunalulu pentru in-
fidelitate.

Acusatulu, barbatu inteligentu, de 32 ani, greco-
orientalu, casatoritu, tata de familia, se escusa, ca n'a
sciutu, ca chart'a acesta este oprita. Elu a cugetatu,
ca e o charta istorica a Daciei vechi.

Procurorulu Bakos: Dar pe charta sta „Dacia
moderna,“ a fora d'aceea Dacia vechi nu se estindea
pana la Tiss'a, si nu cuprindea nici „Debretnulu.“

Tieranu: Chartele, de altmintrea au ajunsu
numai din errore la mine. Eu comandam la librariulu
meu ordinariu din Bucuresci chartele caligrafice aparute
la Zamfirolu. Se vede, ca l'a sedusu numele acest'a,
asiu imi tramise aceste, cari le-am capetatu pe posta
si prin vama. Ca nu m'am temutu de nici o crima do-
vedesce faptulu, ca le-am proviedutu cu stampili'a mea
si le-am pusu spre vendiare.

Tieranu venduse mai multe exemplare cu cate
1.25 fl. anume unui invetiatoriu, unui preotu si la alti.
Unu exemplariu ilu donase pentru bibliotec'a reuniunei
invetiatoriloru din Orsiov'a.

Procurorulu de statu in virtutea legei de la 1723
propuse inchisore de trei ani pentru crima de inalta tradare,
fiindu ca cu deosebire in fierborea actuala de nationalitati,
care amenintia existenti'a patriei, agitatiunile de natu-
r'a acest'a contra integritatii teritoriala a terei, nu potu
remané nepedepsite. Tieranu agitatu tocma intr'unu astu-
feliu de locu, si cumperatori chartelorlu lui erau astu-
feliu de individi, invetiatori si preoti, in catu agitatiunea,
intr'adeveru, era periculosa. Pe langa aceea s'au mai
aflatu la Tieranu si epistole, cari ilu tradau de unu
agitatoru secretu si de mititoriu pentru voluntari roma-
ni. Intr'un'a din epistolele acestea, unu amicu alu
seu, din Slatin'a in Romania, ilu admonieza in 8 maiu
a. tr.: „Astadi avemu aici 280,000 russi. Grigesce bar-
batesce pentru colecte de bani si voluntari, inse fora a
te compromite, cá Miletics. Insciintieza-me despre pa-
rerile de acolo, ore fratii nostri sari-ne-ar intr'ajutoriu,
candu amu avé lipsa de ei?“ (Tieranu afirmase, ca la
sosirea acestei epistole se aflá déjà in arestu).

Aperatoriulu Dr. Füzessery facundu alusiune la
faptulu, ca pertractarea acesta se tiene fora martori si
auditoriu din cauza, ca tocma acum se afla pleoarulu
unui procesu de omoru, observa, ca tribunalulu trebue
se iee spre placuta sciintia, ca opiniunea publica este
disgustata de astfelu de procese „politice“. Elu ple-
deza pentru eliberarea clientulu.

Tribunalulu, pe motivu, ca lipsesce faptulu obiec-
tivu prin care s'ar poté dovedi, ca chart'a incriminata
involve crima in contra statulu, aduse sentintia de

eliberare. Déca în charta sunt esprese idei periculose statului, ast'a se tiene de tribunalulu de pressa. Pe langa aceea, procederea lui Tieranu, nice nu se póte privi cá o actiune prin care s'ar intentiuná crima de inalta tradare.

Acusatulu fu pusu pe petioru liberu. Procurorulu a facutu apelatiune.

Sciri diverse.

(Carte oprita.) Ministeriulu de cultu a emisu o ordinatiune prin care opresce în tóte scólele romane din tíera întrebuintiarea manualulu dlui I. M. Moldovanu, prof. in Blasiu, intitulatu: „Geografi'a Ardealulu pentru scólele poporali, Blasiu 1870.

(Iert'fa jocului de cárti.) Unu oficieru de stabu de aici tramise la 2 crt. pe servitoriulu seu cu o bancnota de 50 fl. se ii platésca costulu de luna într'o restauratiune locala. Din întemplantu oficierulu trecu dup'amédi'a pe dinaintea restauratiunei si intrá in laintru spre a se convinge deca într'adeveru s'au platitu banii. Spre marea lui mirare i-se respunde, ca nu. Presentiendu, ca trebe se se fi întemplantu ceva se duce numai de cátu a casa si, cautandu, intra in salonulu seu si afla pe servitoriu — spendiuratu. Mai tardiu se descoperi ca servitoriu puse banii in cárti si temendu-se de pedépsa isi lua singuru viet'ia.

(Crucea de auru.) Licitarea facuta nu de multu asupra remasulu dupa reposatulu Olteanu a fostu impreunata cu o episoda picanta. Adeca in licitare se vendú crucea de auru a episcopulu cu pretiulu de 150 fl. Cumperatoriulu vru se se convinga nu cumva s'a insielatu si, pretiundu-o la unu aurariu, facú trist'a esperintia, ca crucea epésca e de celu mai curatu — talni, si ca valoréza. celu multu, 8 fl.

(Biografia lui Osman pasia.) Unu corespondent alu lui „Golos“, care scie limba turcésca, rugá pe Osman pasia cu ocaziunea unei conversatiuni, se'i impartásiésca unele notiie biografice din viatia sa. Osman pasia i-a respunsu antaiu plinu de umoru. „Biografia mea e cunoscuta lumei întregi. Eu sunt marsialulu Bazaine, toti'a mea este o andalusiana, si amu cu ea trei fete. Una dintre ele e cantareatia la Paris, într'unu café-chantant, cealalta jóca la Londra într'unu localu publicu, si a treia traesce in Petersburg o viatia svinturata. Urmasi vrednici de unu parinte, care si-a tradatu patria sa!“ Apoi continua seriosu: „Nu, domnulu meu; — eu sunt turcu, nascutu la Tocat in Asia mica; amu fostu educatu in scóla militara din Constantinopolulu, si de óre-ce apartineamu statulu maior, amu dusu in timpulu din urma o viatia nomada. Sunt tata de familie. Doui dintre feciorii miei isi primescu educatiunea in familia Sultanulu Abdul Hamid. Amu luptatu in Arabia, Bosnia si Herzegovina. Amu fostu inaltiatu la gradulu de musieru, dupa invingerea ce am obtienutu asupra Serbiloru la Zaicar. Poftiti, asta e biografia mea.“ „R. L.“

Conversatiuni national-economice.

Schitie din sciinti'a foresteriala.

(Dedicat fostiloru mei colegi si amici romani dela academia.)

(Urmare.)

Dintre ele se alegu catargii cei drepti si netedi ai corabeloru; dintre ele fusele cele cilindrice si duraveri la mori, piue; dintre ele abietele celu curatu si cu ánele uniforme (de-ani) pentru construirea instrumenteloru musicali si a...

Se póte afirmá, cá mai tóte lemnele binecrescute, usioru de prelucratu, resistabili, duravere si prin urmare utili si pretiose au crescutu mai multu ori mai pucinu inchise. De aceea sciinti'a foresteriala se ocupa mai multu cu crescerea si ocrotirea acestor'a cari, dupa marimea complexeloru in cari se afla se numescu padure sau codru.

Padurile se impartu éra dupa gradulu de cultura (in care se afla) in: paduri primitive in cari anca n'a amblatu securea si unde tota productiunea remane pre loculu natalu, si in: paduri economisate (intrebuintiate); aceste se afla într'unu gradu ore-care de cultura.

Padurile economisate se distingu dupa sistemele economice in: paduri inalte, paduri midilocie sau compuse si in paduri inferiori.

Padurile inalte suntu acele, unde arborii crescuti din sementia (naturala ori artificiosa) séu din sadire, trebe se ajunga mai curéndu ori mai tardiu la inchisore, adeca se fia asia de desi pre-unu spaciu anumitu, încátu se póta inchide dela pamentu influinti'a stricatiósa a sorelui si a ventulu. In acesta pusetiune se tienu pana ce ajungu la tarimea (inaltimea si grosimea) cea mai profitabile, candu se taia, reintinerescu (prasescu) si cultiveza într'unu modu constantu.

Padurile inferioare constáu numai din frundiarie, fiindu-cá numai aceste suntu provideute c'o potere reproductiva. Tóta economi'a loru se reduce la intrebuintiarea periodica a partiloru luate si éra reproduce.

Padurile midilocie suntu o compusetiune din ambe susmentionatele sisteme economice. In ele aflamu — la anumite distantie atátu lemne mari (gróse, inalte) numite si lemne de sementia, cátu si lemne tinere, numite sucescentia. Lemnele mari se prasescu prin sementia ori plantare, cele inferioare prin reproducere.

Facia de insemnatarea loru comparativa se deosebescu (padurile), atátu dupa intrebuintiarea principala care consta din mass'a de lemnu produsa (inclusive câte-odata cojea si suculu), cátu si dupa folosirea accidentalá, sub care se întielege nu numai cojea, suculu, foile si fruptele, ci si alte folóse silvane precumu: ierba, pamentu etc.

Ele se mai impartu dupa capacitatea de intrebuintiare economica in: paduri cu lemne de arsu si in paduri cu lemne de lucru; dupa calitaté in paduri regulate si in paduri neregulate; dupa consistintia in: paduri curate si paduri mestecate; dupa gradulu de crescere a singuraticiloru individi in: veselu-crescutoria, sanetose, retrograde, morbóse, uscate, gaunose si putrede; dupa desime in: paduri prea-pline, pline seu perfectu inchise, dese, rare, lacunóse seu góle; dupa etate si tarime in: paduri tinere (o taiatura de unulu, doi, trei, patru etc. ani), de midilocu betrane si in betrane.

La padurile inalte suntu anca diferite numiri, precumu: desime seu padure de nuiele, padure de pari, paduri de sageti, (?) padure aprópe de taiatu, padure de taiatu, padure trecuta. Lemnele cari se desvóta mai tare într'o padure inchisa, se numescu: predominantie; cele remase in crescere: umbrite seu predominantie. In padurile midilocie si in taiaturile de reintinerire la padurile inalte — cari constau de regula din lemne mai tinere si mai betrane — cele mai tinere se numescu: subcrescentia si cele mai betrane: supracrescentia, lemne superiori seu lemne de sementie.

Padurile se mai impartu anca si dupa diversitatea starei de posesiune individuala, precumu in: paduri de statu, paduri comunali, adeca a le comuneloru, fundatiuniloru, ale corporatiuniloru etc. si in paduri private, de cari se tienu si padurile caseloru domnitorie.

Atát'a despre diversele numiri necesarie a le paduriloru. Acumu me voiu intorce la tem'a alesá.

Literatur'a foresteriala ne dá fórté pucine indicii la mana, cá se potemu urmari si percurge pana in timpurile cele mai vechi starea de cultura si desvoltarea sucesiva a acestui ramu sciintifico-economicu. — Caus'a principala fu abundanti'a nemesurata a paduriloru, in urmarea carei-a ómenii mai multu s'au folositu decátu ingrigitu de densele. Fiindu padurile unu bunu comunu cu libertati nelimitate ori fórté pucinu marginite, tóta cultur'a se reduceá la intrebuintiarea loru. Numai dupa-ce padurile au devenitu posesiuni — in întielesulu mai strinsu — a le individoru, a le corporatiuniloru ori a le statulu, s'a intrebuintiatu si pentru densele ceva, dara mai multu numai in ramulu administrativu. Anca si in acest'a epoca cele mai multe paduri nu erau posesiunea esclusiva a posesoriloru, mai alesu la padurile feudali, ei exercitáu mai multu dreptulu superioru de posesiune (dominium directum), éra poporulu (iobagii) dreptulu de intrebuintiare (dominium utile). — Fisculu pretendea liferarea unei cantitati anumite de lemne de arsu ori de lucru; éra nobilii exercitau, afara de pretensiunile de diferite sorti de lemne, mai multu drepturi dictate de pasiunile cavaleresci, precumu: venatulu, paseraritul etc. Poporulu avea de a realisa pretensiunile domnesci taiandu, formandu si transportandu cantitatile anumite de lemne pentru magazine si curti. Pre langa aceste sarcine se bucurau si ei de multe favoruri, cá: pasiunarea paduriloru cu vite, adunarea lemneloru uscate, manarea porciloru prin padure, adunarea frundiilor etc.; sau aveau dreptu asupra taiarei lemneloru de-o specie anumita, precumu: asupra lemneloru mari (salce, popu, mestécanu etc.), s'au capetau una cantitate anumita de lemne de arsu ori de lucru, seu aveau dreptu a'si cara la anumite dile cu midiloce prescise lemne de diferite sortimente. Aceste favoruri — trecute in drepturi — cari au impiedecatu si impiedeca ori-ce economia rationala si utila, se numescu servituti.*

Gradulu de cultivare a paduriloru din er'a acest'a erá tare inferioru. Man'a umana anca nu-si incepuse activitatea necesaria, si numai poterea naturala a pamentulu si facultatile innascute lemneloru lucrau.

Continuarea acestei economii stricatiose, care se póte asemena cu asinulu cu trei proprietari din fabula lui Ramler, unde toti-lu intrebuintiau, dara nime nu-lu grigia, nu potea duce decátu la o stirpire totala a selbeloru. Urmarele funeste a le acestei economii se mai simtu in multe locuri fórté aspru. Si nici nu se potea asteptá altu resultatu; cá-ci inmultindu-se de-o parte poporatiunile si cu densele diversele cerintie imperiose de lemne; ér pre de alta parte nefacundu-se nimicu ori fórté pucinu pentru sustinerea regulata a productiunii sucesive, provisiunile imense de paduri, incarcate de natur'a creatoria trebuiau se se consume totalu sau — in casulu celu mai favorabile — se scada la unu minimu spaimantatoriu.

Asia dara sant'a lipsa i-a constrinsu si condusu si aici pre ómeni la cultura.

Ajutoriale prime aduse de omenire in acésta privintia se referiau mai multu numai a impiedeca si preveni incatva acestu casu periculosu, adeca la ramulu silviculturalu. Acestu scopu se potea ajunge numai prin asecurarea de productiune a paduriloru anca esistenti. Asecurarea productiunei se întempla antaiu într'unu modu fórté simplu, adeca prin reintinerire (ori prasire) naturala a paduriloru.

Reintinerirea (ori prasirea) naturala se efectueza sau prin sementia, sau prin odraslire (reproducere). In casulu primu, dupa-ce se taia o padure, se lasa la o distantia mesurata prin ochire, arbori de sementia cari arunca in giurulu loru sementi'a necesaria pentru crescerea productiunii venitorie.

Arborii productori scutescu totu odata semenetur'a tinera contra evenimenteloru elementari.** Sau se taia o strata d'intr'o padure, lasandu-se cá se fia semenata de copacii vis-à-vis.

(Va urma.)

* In timpurile mai nove, apretiandu-se influinti'a stricatioasa a servitiloru asupra portarei unei economii foresteriali, au incéputu se destorca prin bani ori prin lasarea unei parti de padure, amesurata pretensiuniloru celoru indreptatiti.

** Acestu modu se mai usiteza de presente in locuri, unde sciinti'a foresteriala se afla in stadiulu primitivu, unde e loculu pietrosu si reintinerirea fórté espusa si dificila.

Bilantiulu

Institutulu de creditu si de economii „Albina“
cu 31. Decembre 1877.

Active.		
Cass'a (numerariu)		fl. 25301.24
Portfoiu:		
schimburi de banca	fl. 617029.30	
si obligatiuni		
de reuniuni	44423.72	661453.02
Imprumuturi ipotecari		35746.99
Credite ficse		2400.—
Imprumuturi pe hártii de valóre		475.—
Hártii de valóre		15332.25
Moneta dupa cursulu dela 31. Dec. 1877		4119.71
Debitori si interese restante		55828.94
Cas'a institutulu		21550.—
Spese de fondare	fl. 5600.—	
dupa amortisare de	1400.—	4200.—
Mobilierulu	fl. 2442.38	
dupa amortisare de	244.23	2198.15
		fl. 828605.30
Passiva.		
Fondulu actiuniloru 3000 actiuni a fl. 100		fl. 300000.—
Fondulu de reserva alu actionariloru		15648.56
Depuneri pentru fructificare		431093.90
Fondulu de garantia ale reuniloru de creditu		19168.50
Inter. fond.		3841.19
Fondurile de reserva		432.89
Fondulu de garantia alu creditoru ipotecari		1374.—
Inter. fond.		124.51
Creditori		12609.21
Tantieme neridicate		621.23
Dividende neridicate		2238.—
Interese anticipate pro 1878		8203.07
Profitu curatu		33250.24
		fl. 828605.30

Sibiu, in 31 Decembre 1877.

Paul Dunca m. p., I. Popescu m. p., Visarion Roman m. p.,
membru de directiune. membru de directiune. directoru executivu.

Gustav Ludwig m. p.,
compatibilu.

Subsemnatulu comitetu amu esaminatu bilantiulu presentu si confruntându-lu cu registrele principali si auxiliari ale societáti purtate in buna ordine, le amu gasit in consonantia cu acele-si si in tóta regul'a.

Sibiu, in 4 Martiu 1878.

Comitetulu de revisiune:

August Senor. Dr. A. Brote. Petru Petroviciu. Joane Cretiu.

Pretiriile cerealiiloru si altoru obiecte de traiu au fostu la

5 Martiu in Sibiu:

Gráu, dupa cualitati	1 hectolitru	fl. 8.70—9.70
Gráu, amestecat	1	7.50—8.30
Secara	1	6.30—6.70
Papusiuiu	1	6.40—7.—
Ordiu	1	5.50
Ovesu	1	2.70—3.10
Cartofi	1	2.00—2.50
Mazare	1	12.—
Linte	1	15.00
Fasole	1	8.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	35.00
Untura (unsóre topita)	50	30.00
Carne de vita	1	—36
Oua 10 de		—30

Cursulu moneteloru in val. austr.

Vienna, 4 Martiu.

Galbinii imperat. de auru	fl. 5.60 cr.
Moneta de 20 franci	9.49
Imperialu rusescu	9.76
Moneta germana de 20 marce	11.71
Sovereigns englesi	11.95
Lira turcésca	10.88
Monete austr. de argintu 100 fl.	105.50

Tiparitari mai nóue

pentru procedur'a bagateiloru (judecata comunala):

* Protocóle pentru actiuni	contiuulu cu 50 cr.
* Indice	50
* Diariu despre termine	50
Citatiuni	40
* Filere de inmanuare	40
Sententie	40

pentru inspectorii de morti:

* Instructiune pentru inspicierea mortiloru esempl.	10 cr.
Relatiuni, formul. I—VIII	contiuulu cu 36
* Conspectu asupra casulu de mórte	
dupa timpu	50
† Conspectu asupra casulu de mórte,	
dupa confes. si etate (D minta)	50
Protocolulu mortiloru	50
Certificatu de inmortentare	40

* Cól'a catastrale de posesiune	50
Conspectulu solviriloru de contributiune	40
* Conspectu despre starea sanitara a viteloru	40
* Fóia cártii funduarie a proprietariulu de vite	50
* Conspectu sumariu a starei viteloru	50
* Conscrierea casulu de morte	
A. pentru judecatorii	40
B. „ officile orfanale	40

se afla de vendiare

la W. Krafft in Sibiu.

* in 3 limbi; † ungresce; celelalte numai romanesce.